

JOAN PALLÉ

ELS JOVES INFELIÇOS

A CURA DE SJORS BINDELS
21.02.2026 – 24.05.2026

PLANTA 0

Un dels temes més misteriosos del teatre tràgic grec és la manera com els fills estan predestinats a pagar pels pecats dels seus pares. Tant és si els fills són bons, innocents, pietosos: si els seus pares han pecat, els fills han de ser castigats. És el cor —un cor democràtic— el que es proclama com a dipòsit de tal veritat, que es pronuncia sense introducció ni il·lustració, tan natural li resulta.

I giovani infelici [Els joves infeliços], Pier Paolo Pasolini

Tots nosaltres som o vam ser joves algun cop, i la majoria som o serem vells algun dia. De vegades, sembla com si miraculosament ens n'oblidéssim, com si ja no poguéssim imaginar-ho. Com a persones, guanyem experiència, creem una cadena de records, tant negatius com positius, de vegades indistints, de vegades impressionantment clars i en altres moments reproduccions imaginatives de fotografies i vídeos. Tenim una imatge de nosaltres mateixos en el passat i en el futur. Que puguem tenir prejudicis i estereotips sobre els ancians i el procés d'envellir és un problema social. Però tenir prejudicis sobre la joventut, sobre un període que nosaltres hem experimentat, és una negligència una mica peculiar. Dir que «tot era millor en el passat» és fer una afirmació buida, sense base factual ni validesa universal. Tanmateix, podem fer-nos aquesta pregunta: si tot era millor en el passat, què hem fet per empitjorar-ho ara?

El títol d'aquest projecte individual de l'artista Joan Pallé, «Els joves infeliços / Unhappy Youth», remet a un text escrit per Pier Paolo Pasolini el 1975 amb el títol *I giovani infelici*. L'escriptor italià va argumentar que els joves de la seva època eren infeliços perquè havien

heretat les conseqüències de les generacions anteriors, les quals havien acceptat primer el feixisme i després el capitalisme de consum. Els joves es van quedar atrapats com a víctimes o com a participants en un sistema que havia destruït el sentit d'autonomia, autenticitat i profundes identitats col·lectives. On Pasolini va descriure l'auge de la societat de consum a Itàlia fa mig segle, Pallé mira la societat contemporània i reflexiona sobre la seva pròpia adolescència i la joventut actual. Els joves d'avui són conscients dels mecanismes que els fan infeliços, saben que les xarxes socials són nocives, que el sistema els explota, però se senten sense poder per canviar-ho. Es mouen constantment entre atracció i repulsió, ocultament i revelació, disfressa i exposició. Però dins d'aquesta inquietud, s'hi agita alguna cosa més. L'acte de transformació en si mateix es converteix en una forma d'agència. Mossegar-se les ungles mentre es busca dins, cercar experiències reals fora de les representacions virtuals, o pintar-se la cara o amagar-se darrere d'una dessuadora amb caputxa no són simplement gestos d'incomoditat, sinó també actes d'esdevenir. Hi ha una rebel·lia necessària per escapar-se de la culpa heretada i de l'apatia. Els joves no són simplement víctimes. Porten dins el potencial per a la reinvençió, per obrir-se pas cap a alguna cosa real i inesperada.

Quan llegim avui l'assaig *I giovani infelici* que va escriure Pier Paolo Pasolini el 1975, la seva diagnosi ens sembla gairebé profètica. Pasolini comença amb un tema de la tragèdia grega: la predestinació dels nens per expiar els pecats dels seus pares. Reconeix que ell mateix pertany a la generació de «pares» i que des d'aquesta perspectiva analitza la profunda infelicitat que observa en els joves de la dècada de 1970. Descriu els joves del seu voltant com «monstres» amb una «aparença física gairebé terrorífica»; tenen els cabells espantosos, amb pentinats caricaturescos i ulls apagats. Els veu com nens castigats patint pels errors dels seus pares. Pasolini identifica tres pecats capitals de la seva generació: acceptar el feixisme en totes les diverses formes, crear un règim pseudodemocràtic clerical-feixista i, el més important de tot, l'acceptació submissa i inconscient del nou poder de la societat de consum, que descriu com la culpa més seriosa. Pasolini va descriure l'auge de la societat de consum a Itàlia fa cinquanta anys, però ara aquesta s'ha globalitzat i intensificat. La infelicitat que va observar en els joves del seu temps, i els mecanismes que va identificar-ne com a causa, no han desaparegut. Al contrari, s'han arrelat tan profundament en el teixit de la nostra societat que han esdevingut gairebé invisibles. La confusió entre la felicitat i el consum que va identificar Pasolini ja no és una malaltia emergent, sinó una cosa que ha estat durant molt temps una condició crònica. Si aquestes generacions projectaven en la compra de béns de consum la il·lusió de la seva felicitat, ara anem més lluny, consumim estils de vida, l'autenticitat i fins i tot el benestar. Els béns materials d'aquella època han estat substituïts per experiències, productes d'estil de vida i el consum digital. Però el nucli continua sent el mateix: la felicitat com una cosa que es pot comprar.

Tanmateix, un cop més, el que és diferent avui és que els joves comprenen què és el que els fa infeliços. Aquesta combinació de consciència i impotència potser genera una forma d'infelicitat encara més profunda que l'«acceptació inconscient». Ja no és la innocència dels que no saben que els exploten, sinó la resignació dels qui sí que ho saben, però

no hi veuen una sortida possible. Potser l'aspecte més sofisticat del sistema d'avui és com incorpora i neutralitza la resistència. Es ven l'autenticitat com a producte i la sostenibilitat com una estratègia de màrqueting. Fins i tot es consumeix la crítica al consum. Cada forma de crítica, cada alternativa, cada intent d'escapar-se és absorbit i revenut com un producte. Fins i tot el *mindfulness* i la meditació, que havien estat pràctiques espirituals destinades a desprendre's dels desitjos materials, s'han transformat en apps amb models de subscripció i funcions prèmium. El sistema ha après a parlar en l'idioma dels seus crítics. Ens ven la il·lusió de resistència mentre ens submergeix més profundament en el cicle de consum. I les estadístiques no menteixen: nivells rècord de depressió, trastorns d'ansietat i síndrome d'esgotament professional entre els joves; una epidèmia d'ansietat i depressió; l'esgotament de gent que sempre ha d'estar disponible, sempre productiva; la falta de sentit que molts troben en les feines de merda que els paguen però que no els aporten cap significat; joves que se senten vells, que estan cansats abans de començar, que entenen que la promesa que, si estudies molt i treballes durament, tindràs una bona vida ha resultat ser una mentida per a molts.

Però la inquietud que caracteritza aquesta generació es manifesta no com una excitació romàntica que busca aventura, sinó com una energia frenètica i compulsiva que no es calma mai. Els joves es desplacen sense parar, fan lliscar el dit contínuament, actualitzen obsessivament, no perquè esperin trobar res, sinó perquè parar els sembla impossible. Aquesta inquietud sembla un moviment sense direcció, energia sense objectiu, una agitació perpètua que prevé una trobada genuïna amb la vida. El telèfon mòbil es converteix en un tic nerviós, una manera d'evitar asseure's amb un mateix, amb el silenci, amb les preguntes incòmodes. El sistema no ha de reprimir la resistència quan pot garantir que ningú deixa de moure's prou per concebre-la. Tanmateix, dins d'aquesta paràlisi aparent, s'hi agita una altra cosa. La joventut sempre ha tingut una capacitat gairebé imprudent de reinventar-se, un rebuig obstinat a acceptar el món com es presenta. Les contracultures que han sorgit, com el punk, el *goth*, l'emo, el hip-hop, el rave i tota la resta, mai van ser simplement declaracions de moda, tot i que sovint fossin catalogades com a tal. Van ser i continuen sent actes d'imaginació radical, maneres de dir «l'avorriment que ens ofereixes no és acceptable, el conformisme que exigeixes és la mort». Quan un adolescent es posa pintallavis negre i escriu poesia sobre la mort, no són gestos ridículs, sinó intents d'articular una cosa real per a la qual el món adult ja no té llenguatge. El *goth*, l'emo, el marginat, el punk, aquestes figures no són fracassos d'adaptació, sinó rebuigs a adaptar-se a allò que no s'hauria d'acceptar.

Per tant, aquesta exposició no ofereix una solució a la infelicitat, ni tampoc romantitza les nostres lluites socials actuals, ni fingeix entendre la depressió, la infelicitat o la joventut. Alhora, és una recerca inquieta, una proposta imaginativa, un espai poètic i molt personal. No s'asseu fermament, actua i es transforma. També es mou entre l'atracció i la repulsió, l'encobriment i la revelació: aquesta mostra es travessa com un ritme incessant. És un espai on la innocència potser es troba amb l'idealisme, on s'obre

una bretxa en la realitat prefigurada que heretem. On la rebel·lia és necessària per escapar-se de la culpa dels pares, on els joves no són mai víctimes, on porten dins el potencial de reinventar-se, d'una cosa real i inesperada.

El desassossec que semblava un parany també pot ser el moviment d'esdevenir, un ritme encara no determinat perquè continua descobrint en què podria convertir-se. I ara què? Simplement deixa que el cor se t'acceleri, sent com se t'oprimeix el pit, sua, deixa que les mans se t'humitegin, sacseja i tremola, deixa que la boca se t'assegui i sent les papallones a l'estómac. Vola, mareja't, posa't tens, nerviós, observa el perill i la perdició, sobreanalitza i preocupa't, regira't, ensopega amb les paraules, toca't el rostre, parla ràpid o lent, mira amb intensitat o evita el contacte en tot moment, riu nerviosament, furga, mossega't les ungles, rasca't darrere de les orelles, el coll. Descansa, pren-te un respir, sigues un fantasma o sent-te viu, amaga't o exposa't. Actua, deixa-ho a la pròxima generació, esdevén, queda't o roman. Espera una dècada, mig segle, o rebel·la't ara.

Exposició

Coordinació:
Antoni Jové
Muntatge:
Txus Montejano
Fotografies:
Roberto Ruiz
Disseny gràfic:
Marta Jou

Centre d'Art La Panera

Direcció i Programes
públics:
Roser Sanjuan
Coordinació d'exposicions:
Antoni Jové
Centre de documentació:
Anna Roigé
Educació:
Helena Ayuso
Manteniment:
Carlos Mecerreyes
Comunicació:
Isabel Lázaro
Atenció al Públic:
Joana Casillo, Miquel
Palomes i Mariona Montes

Horari

De dimarts a dissabte,
de 10 a 14 h
i de 17 a 19 h
Diumenges i festius,
d'11 a 14 h
Dilluns tancat

HO ORGANITZA

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

LA PAERIA

Ajuntament de Lleida